

PLATFORMA ZA PROGRES

Problemi i rješenja

Prvi i osnovni cilj Platforme za progres je stvaranje stabilne, funkcionalne, prosperitetne i pravedne države Bosne i Hercegovine.

Bosna i Hercegovina danas izgleda kao brod uhvaćen u oluji na okeanu bez kapetana i kormilara, sa posadom u kojoj svi veslaju kako i kuda žele. Da bi stigla na odredište, Bosna i Hercegovina mora da zna kuda želi da ide i kako da dođe do tog cilja.

Da bi joj pomogla u toj borbi, Platforma za progres nudi analizu uzroka postojećih problema i predlaže adekvatna rješenja za te probleme. Efikasnost predloženih rješenja će se mjeriti stepenom ostvarenja ciljeva izloženih u dokumentu *Bosna i Hercegovina 2030*.

1. Problem: Bosna i Hercegovina nema organizaciju ili instituciju koja je zadužena da osmisli dugoročni plan za Bosnu i Hercegovinu i sve njene stanovnike. Pod dugoročnim planom podrazumijevamo plan za vremenski period duži od jednog vijeka, u ovom slučaju 150 godina.

Rješenje: Okupiti probosanske snage iz svih etničkih i vjerskih grupa u državi i formirati Državni savjet koji će imati zaduženje da osmisli i definiše:

- definiciju i attribute idealne države za građane Bosne i Hercegovine,
- političko uređenje takve države,
- ekonomsko uređenje,
- socijalne programe,
- vojne i bezbjednosne snage,
- odnose sa državama u okruženju i svijetu, uključujući pristupanje savezima kao što su NATO i EU i
- državne institucije za ostvarenje prethodno navedenih programa.

2. Problem: Obrazovni sistem i visokoškolske ustanove nisu adekvatne za razvoj napredne države. Štaviše, njihovo stanje je alarmantno. Srednje škole i fakulteti nisu povezani sa privredom. Nacionalizam i stranačka pripadnost su u potpunosti nadvladali stručnost i interese profesora i studenata na visokoškolskim ustanovama.

Rješenje: Neophodna je reforma obrazovnog sistema uz jasnu dugoročnu viziju razvoja obrazovanja, nauke, istraživanja i inoviranja u BiH (cilj je ulaganje od 3% GDP do 2020. godine).

- Eliminirati uticaj bilo koje stranke na vođenje osnovnoškolskih, srednjoškolskih, visokoškolskih i naučnih ustanova.
- Uvesti alternativne programe usavršavanja preko drugih aktera u društvu poput nevladinih organizacija ili naprednih firmi koje žele da kreiraju dugoročni društveni pomak ka boljem obrazovanju.

- Povezati srednje škole sa privredom. Osnovati proizvodne škole za deficitarna zanimanja.
- Izvršiti reviziju kriterija za osnivanje fakulteta i univerziteta.
- Dati fakultetima pravo da izrađuju nastavni plan i program.
- Uvesti državni ispit po završenom fakultetu za sve studente iz svih oblasti. Rezultati državnog ispita će biti javno objavljeni kao i rangiranje univerziteta na osnovu uspjeha njihovih studenata na državnom ispitu. Privreda će znati koji univerziteti i fakulteti proizvode najbolje stručnjake i umjetnike.
- Zahtijevati da svi fakulteti, odnosno univerzitetu, uvedu praksu kao formalni dio svakog studijskog programa kako bi se uskladili interesi studenata i potrebe privrede.
- Osigurati fondove za razvoj nauke sa jasnim istraživačkim ciljevima koji su usklađeni sa razvojnim prioritetima zemlje.
- Obogatiti nastavne planove i programe sadržajima koji potiču kritičko mišljenje studenata i preduzetnički duh, odnosno otvaranje novih firmi.
- Osigurati programe koji će omogućiti jednostavno i efikasno prekvalifikovanje i osposobljavanje radnika u svakoj životnoj dobi.

3. Problem: Korupcija je rak koji izjeda sve segmente bh. društva.

Rješenje:

- Uvesti elektronsko glasanje za sve birače u zemlji i iseljeništvu. Uvesti novčanu kaznu za neglasanje.
- Donijeti zakon o kažnjavanju nepotizma kao krivičnog djela.
- Temeljito reformisati javnu upravu (zapošljavanje, radni učinak, napredovanje, sankcionisanje nerada i lošeg rada, itd.).
- Izvršiti digitalnu transformaciju javne uprave.
- Provesti reviziju privatizacije.
- Oduzeti nezakonito stečenu imovinu i osnovati agenciju koja će upravljati tom imovinom.
- Uvesti domaći indeks korumpiranosti, izdvojiti sredstva za njegovo mjerenje i osigurati beneficije za najtransparentnije institucije.

4. Problem: Ekonomija može biti mnogo razvijenija, efikasnija, fleksibilnija i inovativnija.

Rješenje:

- Smanjiti ukupne namete po zaposlenom sa 75% na 40%.
- Ukinuti porez na prihod za prve tri godine postojanja firme.
- Ukinuti porez na osnovne namirnice.
- Strateški ulagati u određene privredne grane.
- Uspostaviti investicioni fond dijaspore.
- Uspostaviti slobodnu zonu, odnosno zonu bez poreza za strana ulaganja.
- Uspostaviti državni investicioni fond za privredne grane koje omogućavaju brzi i veliki rast, kao što su informacione tehnologije, proizvodnja namještaja te proizvodnja metalnih mašina i dijelova.
- Ulagati u saobraćajnu i energetska infrastrukturu u BiH.
- Pretvoriti domove kulture, gdje je to moguće i gdje se oni ne koriste u druge svrhe, u inkubatore novih preduzeća.

- Uvesti obavezu plaćanja PDV-a po naplati potraživanja i to posljednji radni dan u mjesecu.
- Uvesti carinu na proizvode koji dolaze izvana za strateški važne privredne grane.
- Smanjiti visinu troškova prijave patenta.
- Osigurati bolju koordinaciju dostupnih sredstava za podršku razvoju preduzeća. Na primjer, okupiti široku grupu aktera i partnera koji će dobiti zadatak da u roku od 5 godina osnuju 100 firmi.

5. Problem. Neefikasan politički i administrativni državni aparat.

Rješenje:

- Insistirati da članovi Predsjedništva BiH zamrznju svoje članstvo i rukovodeće pozicije u strankama za vrijeme mandata i posvete se radu za državu – za to su izabrani.
- Insistirati da Predsjedavajući Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, kao i oba entitetska premijera, budu nestranački kadrovi (eksperti).
- Uskladiti plate predstavnika na raznim nivoima vlasti sa rezultatom ekonomije za tu godinu. Tako bi, na primjer, njihova plata trebala da bude na nivou bh. prosjeka, plus 10%.
- Izbrisati član IX, stav 2. važećeg Ustava BiH: “Naknada za lica koja obavljaju funkcije u institucijama BiH ne može biti umanjena za vrijeme trajanja mandata nosioca funkcije.”
- Revidirati zakon o finansiranju političkih stranaka i usvojiti novi državni zakon o političkim strankama (u FBiH je još uvijek na snazi zakon iz 1991. godine koji predviđa čuvanje Ustava SFRJ).
- Donijeti razvojne budžete. Ne može se uzimati kredit za tekuće obaveze. Kredite uzimati isključivo za razvojne projekte. Hitno zaustaviti zaduživanje kod komercijalnih banaka po nepovoljnim kamatnim stopama.
- Vršiti isplate plata i naknada zaposlenima u administraciji preko domaće banke izabrane putem transparentnog javnog poziva.
- Uvesti posebnu izbornu jedinicu u Predstavničkom domu Parlamenta BiH za političko predstavljanje iseljenika, tj. dijaspora u BiH.
- Promijeniti monetarnu politiku – pokriće bruto državnim proizvodom.
- Osmisliti i razviti regionalnu razvojnu banku.
- Provesti reformu sudskog sistema.

6. Problem: Iseljavanje ljudi iz Bosne i Hercegovine se intenzivira. Ljudi ne odlaze samo zato što nema adekvatnog posla. Mnogi odlaze zbog beznađa, korupcije, nepotizma i raznih nepravdi koje tište naše ljude. Pored iseljavanja postoji i veliki problem sa prirodnim priraštajem.

Rješenje: Rješenja predložena do sada će u velikoj mjeri zaustaviti odlazak naših ljudi. Takođe, potrebno je:

- Napraviti strategiju povratka naših ljudi iz cijelog svijeta, jer oni svojim znanjem, iskustvom, obrazovanjem, poznanstvima i novcem mogu dati značajan doprinos Bosni i Hercegovini.
- Uvesti mjere koje će poboljšati status porodilja.
- Podržati umjetnu oplodnju.
- Značajno povećati iznos dječijeg dodatka.
- Pomoći pri stambenom zbrinjavanju mladih bračnih parova.

7. Problem: Vanjska politika ne vodi se na primjeren način. Naši predstavnici u svijetu nisu izabrani po sposobnosti, već po podobnosti.

Rješenje:

- Obilaziti prijateljske zemlje i na Istoku i na Zapadu i raditi na konkretnim projektima i ekonomskim programima. To su SAD, EU, Rusija, Turska, Srbija, Hrvatska, Kina i druge zemlje od strateškog interesa za BiH.
- Izabrati ambasadore koji razumiju ekonomske principe i važnost kreiranja ekonomskih prilika za firme iz BiH.
- Onemogućiti predlaganje za ambasadora BiH osobu koja je svjedočila na Međunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju u korist lica osuđenog za ratni zločin ili lica koje je na bilo kojem sudu osuđeno da je počinilo bilo koji ratni zločin.

8. Zdravstvo: Kao i obrazovanje, zdravstvo je u teškoj krizi. Odlazak kadrova; nedostatak opreme, lijekova i medicinskih materijala; nedostatak finansijskih sredstava; nedostatak adekvatnih prostora itd. ne ulijeva povjerenje građana u naš zdravstveni sistem.

Rješenje:

- Provesti sveobuhvatnu reformu zdravstvenog sistema.
- Izvršiti realnu visokostručnu analizu situacije u zdravstvu (uz prisustvo eksperta iz inostranstva, nezavisnog eksperta).
- Uvesti efikasnu kontrolu zdravstvenih usluga (inspekcija) + kontrolu od strane pacijenata.
- Uvesti integrisano upravljanje zdravstvom.
- Uvesti jedinstven informacioni sistem.
- Pokrenuti pregovore sa zemljama koje aktivno zagovaraju daljnji odlazak deficitarnih kadrova iz BiH (zdravstvo, IT) o potpisivanju bilateralnih sporazuma sa BiH o cirkularnoj migraciji, koja obavezno sadrži dio o etičkom regrutovanju koji preporučuje i sama EU.

9. Demobilisani borci: Borci su odbranili Bosnu i Hercegovinu. Država im je obećala mnogo, a ispunila malo. Vrijeme je da se ta nepravda ispravi.

Rješenje:

- Ponuditi demobilisanim borcima program prekvalifikacije kojim bi dobili mogućnost za radno mjesto, karijeru i adekvatnu zaradu.
- Sačiniti tačan spisak demobilisanih boraca.
- Napraviti samo jedno udruženje demobilisanih boraca.
- Osigurati adekvatnu zdravstvenu zaštitu demobilisanih boraca.

BOSNA I HERCEGOVINA 2030.

GRADANSKA DRŽAVA

Bosna i Hercegovina mora da slijedi najbolje tradicije evropske demokratije u kojoj država osigurava i garantuje prava i obaveze svakog stanovnika na cijelom svom teritoriju. Pravo svakog stanovnika je da ostvari svoje interese koji nisu na štetu drugih stanovnika. Obaveza svakog stanovnika je da doprinese pozitivnom razvoju države. Sigurnost, pravda i kvalitet života pojedinca su mjera uspjeha države. To se može ostvariti samo kroz državu prava u kojoj je pojedinac sastavni element države.

Cilj: Pravni akti Bosne i Hercegovine usaglašeni s konceptom građanske demokratije i Evropskom poveljom o ljudskim pravima do 2030. godine.

Bosna i Hercegovina može imati stabilan razvoj samo u okviru političkih, ekonomskih, finansijskih i društvenih procesa Evropske unije.

Cilj: Bosna i Hercegovina punopravni i produktivni član Evropske unije do 2030. godine, spremna da efikasno provodi standarde i zakonske norme EU.

KVALITET ŽIVOTA

Indeks ekonomske slobode države mjeri stepen ostvarenja države prava, veličinu administrativnih i upravnih tijela države, regulatornu efikasnost i otvorenost tržišta. Bosna i Hercegovina je trenutno na 91. mjestu u svijetu sa 61,4 poena. Ta brojka obuhvata i korupciju, gdje je Bosna i Hercegovina na 83. mjestu od 175 država po indeksu korupcije Transparency International (TI).

Cilj: Ostvariti indeks ekonomske slobode Bosne i Hercegovine od 72 poena do 2030. godine, što bi dovelo Bosnu i Hercegovinu među prvih 30 u svijetu.

Bosna i Hercegovina je na 81. mjestu (od 190 zemalja) u poslovnom izvještaju Svjetske banke o ulaganjima iz 2017. godine. Indeks zaštite investitora za Bosnu i Hercegovinu je 5,5, dok isti a za zemlje Istočne Evrope i Centralne Azije je 6,4. Glavni problemi s kojima se susreću ulagači obuhvataju nedostatak transparentnosti poslovnih procesa, neefikasno sudstvo (nedovoljna pravna zaštita) i dvojna priroda države.

Cilj: Ostvariti indeks zaštite ulagača od 6,5 poena do 2030. godine, što bi dovelo Bosnu i Hercegovinu na nivo razvijenih zemalja.

Tržišta bivših republika Jugoslavije nisu dovoljna da podrže šest nezavisnih ekonomija. U interesu je svih država regiona da ostvare ekonomsku i tržišnu integraciju na nivou Zapadnog Balkana kako bi stvorili uslove da postanu konkurentni na svjetskom tržištu.

Cilj: Ostvarenje tržišne i ekonomske integracije zemalja Zapadnog Balkana do 2030. godine.

Bosna i Hercegovina je 86. od 127 zemalja po indeksu globalnih inovacija. Bez inovacija nema razvoja ekonomije pogotovo u industrijskim granama od posebne važnosti za Bosnu i Hercegovinu, uključujući informacione tehnologije, turizam, poljoprivredu i energetiku.

Cilj: Ostvariti indeks globalnih inovacija od 40 poena do 2030. godine, što je povećanje od 32.3% čime bi pretekli Hrvatsku na 41. mjestu.

Bosna i Hercegovina ima veoma lošu transportnu infrastrukturu, dijelom zbog posljedica rata, a dijelom zbog neefikasnog upravljanja društvenim sredstvima i međunarodnim zaduženjima.

Cilj: Izgraditi modernu mrežu autoputeva i željeznice do 2030. godine.

Obrazovanje je osnova svakog društva koje želi da napreduje. Bez obrazovnih institucija svjetskog standarda ne može se doći do države slobodnih, ravnopravnih i informisanih stanovnika kojima je kvalitet života na razini naprednih država svijeta.

Cilj: Izgraditi moderan obrazovni sistem svjetskog kvaliteta do 2030. godine.

MLADI

Stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini iznosi 38,68%. Samo Kongo je iza nas sa stopom nezaposlenosti od 46,10%. Stopa nezaposlenost mladih u BiH je čak i veća i iznosi 57,5%, što je najviša stopa nezaposlenosti mladih na svijetu. Uzroci nezaposlenosti su korupcija, nedostatak ekonomskog rasta i složen politički sistem koji je doveo do toga da su državne institucije najveći poslodavac u Bosni i Hercegovini.

Cilj: Ostvariti stopu nezaposlenosti od maksimalno 10% do 2030. godine, uključujući i mlade. Time bismo prevazišli stopu nezaposlenosti u Turskoj i Italiji u današnjim uslovima.

U Bosni i Hercegovine živi 3,5 miliona ljudi. Prošle godine, Bosna i Hercegovina je izgubila 0,16% svoje populacije. Dobar dio ovoga gubitka odnosi se na mlade koji napuštaju zemlju. Taj trend se mora preokrenuti.

Cilj: Povećati broj stanovnika koji živi u Bosni i Hercegovini na 4,5 miliona ljudi do 2030. godine putem stvaranja ekonomskih, društvenih i političkih uslova za ostvarenje (a) životnih ciljeva mladih u domovini i (b) podsticaja za povećanje broja djece u porodici iznad granice društvene stagnacije od 2,1 djeteta po porodici u razvijenim zemljama.

SIGURNOST

Sigurnost građana Bosne i Hercegovine i regiona nalaze se među ključnim pitanjima koja trenutno opterećuju cijelo društvo. Ovakvo stanje rezultat je neefikasnog pravosuđa u Bosni i Hercegovini, nedovoljno uspješnog rada sigurnosnih agencija i sporog provođenja aktivnosti na putu Bosne i Hercegovine ka NATO paktu.

Cilj: Bosna i Hercegovina punopravna članica NATO pakta do 2023. godine, sa reformisanim i efikasnim sigurnosnim agencijama i tužilaštvom.

